

Behçet ÇELİK

İşte dağıldılar, koşu koşu, bağıra çağırma, bir itiş kakış içinde dağıldılar. Kendimi aldatmamalıyım, onların dağılışlarını görebilmek için gitmiştim amcaoğlunun bürosuna. Dağılacakları saat gelince de bütün ısrarlara rağmen kalktım, buraya geldim. Şimdi bütün cadde lacivert ceketli, siyah önlüklülerle, dolu, bir anda da boşalacak. Çekirdek, çağla, simit, ayran satanlar da onları izleyecek. Arkadaşlarım da göründüler. Bir günü bitirmiş, ama çok daha fazlasını yaşamışçasına yıpranmışlar. Kolkola girmiş ikisi. Ne kadar genç olanlar katılmış aralarına.

Emekliliğime beş altı yıl kalmıştı o kağıt geldiğinde. Uzun zamandır bekliyorduk. Ama o gün arkadaşlarla birlikte heyecanımızı, kuşkumuzu gizleyememiş, hemen hazırlanmaya başlamıştık. Dolapları karıştırmış, gereklileri almıştık. Türkeçe öğretmeni, öğretmenler odasının kapısına yaslanmış bir tomar kompozisyon kağıdı arasından beğendiklerini ayırıyordu. Bize de bir paragraf okudu. Bu çocuğu ben yetiştirdim diyen bir övüş vardı sesinde. Öbür arkadaşlar da bizimle konuşup konuşmamaya karar verememiş bakınıyorlardı. Sonunda bir kaç söze girdi. Tarih öğretmeni her zamanki güleçliği ile "Çocuklara 1402 Ankara Savaşını anlatmıyacağım" demişti. Acı acı gülmüştük. Gençten birisi, Almancacıya galiba, "Öğrencileriniz sizi özleyecek" demişti. Yüzünde büzün umutsuzluklarını dağıtacak bir söylem vardı. Tam ona teşekkür edecekken, bir başkası omuzuma dokundu. "Kurtuluyorsunuz işte" Kurtuluş?.. Genç Almancacı kızgınlıkla baktı öbürüne, bense hızla çantamı kapattım çıktım odadan.

Son dersime girecektim. Geçen ders sözlü yapacağımı söylemiştim. Şimdi yapamayacağım. Derslerin boş geçeceğine de sevinecektler. Kapıdan gereken müdürün sözlerini anımsadım. Bakın hocam, öğrencile-

re birşey sezdirmeyin anlıyorsunuz değil mi?', 'Hayır.', "Ne anlatırsanız anlatın onlar sizi anlamazlar zaten. Onun için öyle uzun uzun konuşup kafalarını karıştırmayın,'

Uzun süre bakmıştım onlara. Konuşuyordu çoğu. Didişenler vardı. Hâlâ sözlü yapacağımı sanıp ders çalışanlar da... Kimi pencereden dışarı bakıyordu, kimi arkadaşlarına. Çok sık yalkaladığım bakışlardan birini yakalamıştım. Oğlanlardan biri elini yanağına dayamış, iki sıra önünde oturan kızın yüzüne bakarken dalmış gitmişti. Gözlerinden bir mutluluk seziliyordu. Ben sussam ders süresince bakabilirdi kıza, ben de ders boyunca bakabilirdim onlara.

Kalkmıştım sonra masamdan. Yürümeye başlamıştım sınıfın içinde. Biraz önceki oğlanın yanına gelince, elimi omzuna koymuş hafifce sıkılmıştım. Çocuk irkilmişti. Kız işe hiçbir şeyin farkında değildi, ders çalışıyordu. Onu da rahatlatmam gerekirdi.

"Çocuklar, bugün sözlü yapmayacağım çünkü.."

Hepsinde bir gevşeme.. Kız da başını kitaptan kaldırıp arkadaşına birşey söyledi. Sonra gözlerini bana çevirdiler birlikte. Pencereden bakanları, dalıp gidenlerin, konuşanların, hepsinin gözü üstümdeydi. Boğazımda söküp atmadığım bişeyler, kesik kesik anlattım. "Bu son dersim... Öğretmenlikten ayrılıyorum. "Nedenini açıklamadan birşeyler gevcelemişim. Nedenini soran kıza 'özel' demiştim. Suskunluk kaplamıştı sınıfı. Bir fısıltı kolayca duyuldu. "Ben biliyorum, annem de geçen hafta ayrılmıştı."

Son dersimi bir ahlak dersine çevirip çevirmemekte çok kararsızdım. Çocukların uğultusuysa artmış, gürültüye dönüşmüştü. Bense masama dayanmış onlara bakıyordum. Onları böyle bırakmak vardı en sevdikleri uğraşlarıyla birlikte.

— Çocuklar mayıs sonlarını bilirsiniz. Son günlerini okulun. Bu dersin de öyle olmasını isterim. Yarın dinlenceye girecekmişcesine eğlenelim.

Fıkralar anlatılmış, şiirler okunmuş, şarkılar siylenmişti. Daha sonra öğretmenleri taklide başladılar. En haylazları da beni taklit etmişti. Ellerini arkasına kavuşturmuş, ağzında belli belirsiz bir ıslık, dalgın dalgın yürümüştü önce, sonra da tahtaya benim gibi yaslanıp bir formül yazmıştı. Yüzümün kızardığını çok iyi anımsıyorum. Sarılıp öpmüştüm, sevmediğim bir öğrencim olmasına rağmen. Beni kandırmaya çalışmıştı birinde. "Okul çıkışlarında yarım vardiya bir fabrikada çalışıyorum" demişti. Nasırsız ellerinden kuşkulanmış, arkadaşlarından sormuş, yalan söylediğini öğrenmiştim. Öğrencilerin öğretmenleri hakkında bilmedikleri yoktur. O da benim hakkımda bir şeyler duymuş öyle yazmış olmalıydı 'işçi' senaryosunu. Yüzüne vurmadım ama çok üzüldüm. Her zayıf alan öğrencinin çalışan bir işçi olmasından kuşkulandım durdum.

Dersin sonları yaklaşmıştı. Dayanamamış kısa da olsa konuşmuşum. Yaşamda değer verdiklerimi, olmak istediklerimi anlatmıştım. Sonunda da "onurlu olun" demiştim. Ama daha onurlu yaşayalım dediğimiz için ayrılmak zorunda olduğumuzu söylemeden, yalnızca "onurlu olun" demiştim.

Konuşmadan sonra ne şiir ne şarkı avutamazdı beni. Serbest bıraktım onları. Kitaplar çıktı çantalarından; özenle kaplanmış, yırtık pırtık, ciltleri sökülmüş, önemli yerlerin altı çizilmiş, kenarları karalanmış... Kağıtlar çıktı, oyun oynamak için, defterler çıktı ödev yapmaya... Benden gizli berşeyler çıktı arkadaşlara gösterilmeye, meyveler çıktı kimseye hissettirmeden yenmeye... Ben de çıktım sınıftan yeni bir yaşama doğru, alışmadığım bambaşka bir yaşama...

Okulun karşısında bir çay bahçesi var. Küçükler değil ama büyük öğrenciler pek sever orada oturmayı. Gidemezdim oraya, havuzun karşısına geçip çay içemezdim. Çekinirdim öğrencileri rahatsız etmekten. Şimdi rahat rahat gidebilirim, taniyan yok beni. Onlar rahat, ben rahatım... Belki de tek kazancım oldu buraya gidebilmek.

Girdim çay bahçesine. Gruplar halinde öğrenciler vardı. Bir masada da bir kız bir erkek oturmuş konuşuyorlardı. Birkaç da işsiz...

Hemen işsizliği öğrenmeye başlamıştım, işgünü sabahlarındaki kenti de... Sabahın ilk kalabalığından sonra caddelerin öğlene kadar süren boşluğu çekiyordu beni. Bu bilmediğim yönlerini öğrenirken yaşamın rahattım. İş aramadan saatlerce sokakta gezebilirdim. Ömrüm boyunca aylak olmuştum. Okul biter bitmez başlamıştım öğretmenliğe. Önce Orta Anadolu'da bir il, sonra İç Ege' de, Karadeniz'in doğusunda, sonuçta da memleketimde... Aylaklığın gizemli çekiciliği kısa sürdü. Karımın maaşı ve köyden gelenler yetmiyordu, sıkıntıdaydık, sıkıntılıydık. İş bulmam gerekiyordu.

Buldum da. Pazarlamacı oldum. Gereksiz olduğunubildiğim ansiklopediler pazarlıyordum. Başarılıydım, ders anlatır gibi yararlarını sayıyordum gereksiz kitapların. Dayanamadım yalana... Bir arkadaşla ticarete atılacaktık, o da olmadı. Vazgeçti, hakkımda birşeyler duymuş olmalıydı. Sonra kısa süreli 'koca öğretmen beye' yakışmayan işler, eş dost yardımıyla girip çıktığım pek çok iş...

Yoktu, kırkını aşmış birine göre iş yoktu. Bir de "köye gideyim" demiştim. "Belki birşey bulurum orada."

Birşeyler bulamadım köyde. Rahatlarım, dinlenirim umuyordum. Onlar da olmadı. Birkaç yıl öncesine kadar bir mutluluktan köy benim için. Çocukluğumun mutlu günlerini anımsatırdı sürekli. Kardeşlerimle, tanıdıklarıyla dolaşır dururdum köy içinde. Onlarla konuşmak çok zevkliydi...

Bu kez çok değişti. Gene dolaşılıyor, gene konuşuyordum. Ama sıkıntı doluyordu içim. O mutlu çocukluk yıllarını hiç yaşamamıştım sanki. Aklıma hep çok eskinin bir kışı geliyordu. Göğermiş tarlalara her bahar kışında uzun kış geceleri geliyordu

gözlerimin önüne. Birşey yemeden yatmışız, küçükler ağlıyor, ağabeyim sessiz, annem gözlerini bizden başka yönlere kaçırıyor... 'Bahara' deyip duruyor babam. Bize baharı anlatıyor. Bahar bir gelse... Göğerse ekinler. Ama kış uzuyor... Aç aç geçiyor geceler, uyku tutmuyor. Babamı ağlar görüyorum, annemi gözyaşlarını gizlerken...

Yıllar sonra öğrenmişim o kış niye bazı geceler aç yattığımızı. Savaş varmış bütün dünyada... Sonuçta bahar gelmiş, barış gelmiş, ekinler göğermiş. Ama bugün tarlalar, evler, çocuklar, yaşlılar.. hepsi bana önce o kışı anımsatıyor. Sonra kovamadığım düşünceler çörekleniyor beynime...

Kapıyı oğlum açıyor. "İş buldun mu baba" Yanıtımı yüzümden anlıyor karım, gözyaşlarını gizliyor. Ben de babam gibi hüngür hüngür ağlıyorum. Aynı o kış gibi... Savaş yılları gibi... Şimdi de savaş yok mu?

İçimden başıra çağıra ağlamak geldiği bir sıra kente dönmeye karar verdim. Kasabaya kadar traktörle gittim. Genç biri sürüyordu. Yol boyu onunla konuşmuştuk. O da iki yıl önce kentte iş aramış, o günleri anlatmıştı bana. Güneş batmak üzereydi. Doğada sürekli bir değişim vardı. Her an rengi değişiyordu. Yanımda genç biri yavaş sesle birşeyler anlatıyordu. Tarlalarda hâlâ çalışanlar vardı. Uzaktan bir türkü sesi geliyor sandım. Manzarayı bir türkü tamamlardı...

Kente döndükten sonra karım sürekli bir yakınına gidip iş istememi söylüyordu. Eskiden gördüğümüz biriydi. Birkaç aile toplanmıştık birinde. O sürekli nasıl para kazandığını, kazandıklarını nasıl harcadığını anlatıyordu. Çok sıkılmıştım. Namussuzun biriydi. İçki de içmiştik. Canım onunla tartışmak istiyordu. Ona sataşmaya başlamıştım. İçimde gençliğin ateşi de vardı. Onun bir işi için 'düpedüz hırsızlık' bir başkası için 'dolandırıcılık' demiştim. O ise bana sürekli gülüyordu. Dayanamadım, fırladım ayağa, karımın kolundan tuttum, çıktım. Giderken söyledikimi sanıyordum, oysa bağıriyordum.

"Puştun yüzüne tükürüyorum, yağmur diyor..."

Dışarı çıktığımda inanılmaz bir mutluluk vardı içimde. Karımın koluna

girmiş, zafer kazanmış bir komutan gibi sevinçliydim. Karım önce "Ayıp oldu" diyordu, ama bir de baktım, tuttuğum türküye o da eşlik ediyor. Eve varmasak, hep böyle yürüsek diyordum. Hiç tatmadığım bir mutluluk vardı içimde.

O günse hiç tatmadığım bir utançla girmiştim odasından içeri. Beni gülümseyerek karşılamıştı. Bir başka dostumuz da vardı yanımda. Beni süreklencesine ona götüren.

Kalkıp gidebilseydim, çıkabilseydim o bürodan, bana ve düşüncelerime her laf atışında karşılık verebilseydim, her sözünü "değil mi" diyerek onaylatışında "değil ulan" diye bağırabilseydim o geceki mutluluk kaplayacaktı içimi. Oysa utanıyor, kızarıyordum. O an son dersim geldi aklıma. "Onurlu olun" sözüm, onurlu bir yaşam için yaptıklarımız... Sesim çıkmıyordu. İstesem de konuşamaz, karşılık veremezdim. Yıllarca birbirimize destek olduğum karımla para yüzünden tartışmalarımız, artan masraflarıyla büyüyen oğlumuz, her gün pahalanan mallar ağızımı sımsıkı kapatmıştı. Çareyi kopmakta buldum. Bürosuna astığı bir tabloya daldım gittim. Onun vızıltısı kesilince okkalı bir de sövdüm içimden. Sonra birisi işimi gösterdi bana. Bir masa başı göreviydi. Üç yıldır o işteyim, üç kez görmedim fabrika sahibi tanıdığı.

Yeniden bir düzen girdi yaşamıma ama benim gibi öğrencilerinden ayrılmak zorunda kalan arkadaşlar için hâlâ iş arayanlar var. Bir arkadaşın cenazesi de birbirimizi görmemizi sağladı geçende

Çay bahçesi boşaldı. Hava iyice karadı. Şu akşam kalabalığı, şu koşuşan insanlar umutlandırıyor beni. Yarın ben öğrencilerime kavuşmam ama eski bir öğrencim Anadolu'nun bir başka köşesinde öğretmenliğe başlar. Ama ben gene o lanet işe gideceğim yarın. Ta onurlu bir yaşama dek.

Bekleyeceğiz.